

*Бутенко В.В., к.е.н., доцент
доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
vika.onu2017@gmail.com*

*Перетяцько В.О.
магістр 2 курсу, кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова*

ФІНАНСОВИЙ РОЗВИТОК МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

В останні роки в Україні відбуваються вирішальні зміни у проведенні реформ децентралізації влади. З початку 2015 року з'явилися нові суб'єкти на місцевому рівні, а саме об'єднанні територіальні громади (ОТГ). Формування та функціонування ОТГ дає економічні результати як для населення так і для країни цілому. Проте органи місцевого самоврядування відчують ряд труднощів пов'язаних з недосконалістю нормативних, методичних та економічних основ фінансування їх діяльності.

Тому на сьогодні тема дослідження фінансування місцевих бюджетів є актуальною і потребує у вирішенні ряду питань, а саме у формуванні доходів і видатків місцевих бюджетів щодо виконання повноважень та управління ними органами місцевого самоврядування.

Згідно бюджетного кодексу України доходи бюджету - це податкові та не податкові надходження на безповоротній основі, справляння яких передбачено законодавством України (включаючи трансферти, плату за надання адміністративних послуг, власні надходження бюджетних установ)[1].

Як окрема економічна категорія, доходи місцевих бюджетів - це сфера економічних відносин суспільства, яка пов'язана з формуванням і розподілом фінансових ресурсів регіонального рівня місцевими органами влади для забезпечення поточних і перспективних завдань розвитку регіону.

Відповідно до ст. 63 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» доходи місцевих бюджетів формуються за рахунок власних, визначених законом джерел і закріплених у встановленому законом порядку загальнодержавних податків, зборів та інших обов'язкових платежів.

Склад доходів місцевих бюджетів визначається Бюджетним кодексом України (ст. 64, 66, 69 Бюджетного кодексу) і законом про Державний бюджет України[1].

Бюджетний кодекс поділяє доходи місцевих бюджетів на дві категорії[1]:

1) доходи, які не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів (власні доходи) - це доходи, обсяг яких не впливає на величину трансфертів, які будуть визначені для відповідного бюджету. Тобто це ті доходи, які забезпечують виконання місцевими органами влади функцій, що мають місцевий характер;

2) доходи, які враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів (закріплені доходи) - це доходи, закріплені за місцевими бюджетами для забезпечення виконання місцевими органами влади делегованих державою повноважень, тому їх надлишок або недолік впливає на величину міжбюджетних трансфертів для вирівнювання доходів і витрат на відповідні мети.

Перелік власних і закріплених доходів визначений у Бюджетному кодексі на тривалу перспективу, що покликане створити необхідні передумови для здійснення перспективного

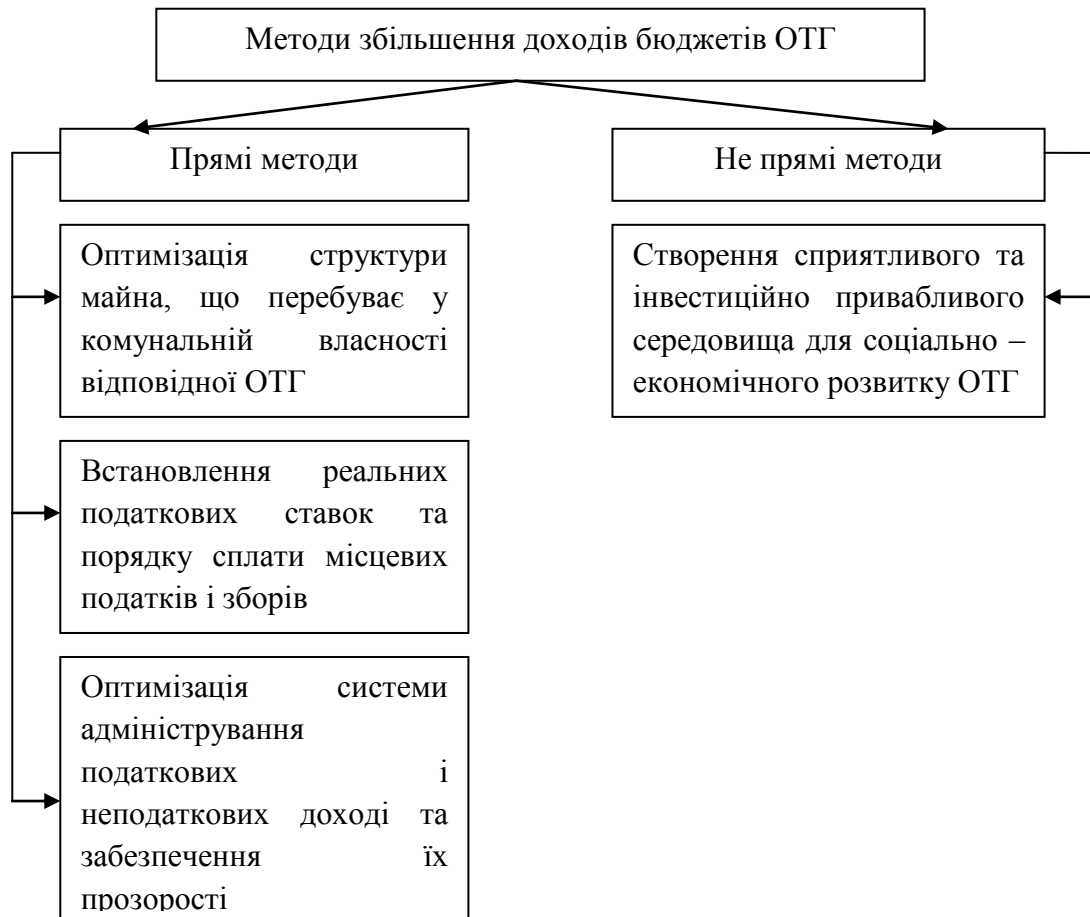
планування. Оскільки надходження власних доходів не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів місцевим бюджетам, то це сприяє безпосередньої зацікавленості органів місцевого самоврядування в нарощуванні доходної бази.

Закріплені доходи навпаки не стимулюють місцеві органи до максимізації відповідних надходжень, тому державою встановлено, що в разі перевиконання передбачених обсягів частина цих доходів залишається в розпорядженні місцевих органів.

Джерелами доходів місцевих бюджетів є[1]:

- 1) Податкові надходження (місцеві і окремі загальнодержавні податки і збори);
- 2) Неподаткові надходження;
- 3) Доходи від операцій з капіталом (реалізація майна, що перебуває у комунальній власності);
- 4) Трансферти.

Саме в умовах євроінтеграційних змін та перетворень української економіки основна роль належить створенню ефективної та дієвої бюджетно-податкової системи. Оскільки від механізму адміністрування та стягнення податків залежить формування доходів як держави, так і органів самоврядування ОТГ.

Джерело: систематизовано авторами

У фіскальній децентралізації, яка проводиться з метою підвищення ефективності розподілу та управління доходами та їх збільшення до бюджетів ОТГ можливо виділити два метода: прямий та непрямий[2].

Проблеми вирішення фінансового забезпечення місцевих бюджетів слід починати з активізації економічної та господарської діяльності органів місцевого самоврядування з

метою збільшення частки власних та закріплених джерел доходів місцевих бюджетів з одної сторони, а з другої сторони знижувати залежність через зменшення держаних трансфертів.

Будувати місцевим органам фінансово самостійні та податкоспроможні місцеві бюджети з відповідними матеріальними, земельними ресурсами, розвинутою соціальною інфраструктурою, для створення умов поліпшення соціальних потреб й ефективного розвитку ОТГ.

Список використаної літератури

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. Відомості Верховної ради України 2010. № 50-51. Ст.572

2. Фіскальна децентралізація та регіональна фінансова ефективність в Україні: теоретико-прикладні проблеми розвитку.

<https://knute.edu.ua/file/NjY4NQ==/f705371257511f97b956b2dd6bfee76c.pdf> (дата звернення 23.10.2020)